

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

S T U D Y

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies ☺

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexamapers.co.za

SA EXAM
PAPERS

basic education

**Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA**

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

GESKIEDENIS V2

FEBRUARIE/MAART 2011

MEMORANDUM

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 29 bladsye.

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende Leeruitkomste en Assesseringstandaarde sal in hierdie vraestel geassesseer word:

LEERUITKOMSTE	ASSESSERINGSTANDAARDE LEERDERS KAN DIE VOLGENDE DOEN:
Leeruitkoms 1 (Geskiedkundige ondersoek)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Formuleer vrae om begrippe vir ondersoek binne die konteks van dit wat bestudeer word, te ontleed. (Nie vir eksamendoeleindes nie.) 2. Verkry toegang tot 'n verskeidenheid toepaslike inligtingsbronne om ondersoek te doen. (Nie vir eksamendoeleindes nie.) 3. Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. 4. Bestudeer inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inbegrip van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis.
Leeruitkoms 2 (Geskiedkundige begrippe)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ontleed geskiedkundige begrippe as maatskaplike boustene. 2. Ondersoek en verduidelik die dinamika van veranderende magsverhoudinge binne die samelewings wat bestudeer word. 3. Vergelyk en kontrasteer die interpretasies en sieninge van gebeure, mense se optrede en veranderings om sodoende onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure.
Leeruitkoms 3 (Vertolking van kennis en kommunikasie)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistiek omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities. 2. Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument saam te stel met behulp van bewyse uit bronne om die argument te steun. 3. Handhaaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met behulp van getuienis wat verskaf word en onafhanklik verkry word. 4. Dra kennis en begrip op verskillende maniere oor, insluitend besprekings (geskrewe en mondelings) debat, skep van 'n historiese skryfstuk deur die gebruik van verskillende genres, navorsingsopdragte, visuele voorstellings en mondelinge aanbiedings.

1.2 Die volgende vlakke vrae word gebruik om brongebaseerde vrae te assesseer:

VLAKKE VAN BRONGEBASEERDE VRAE	
VLAK 1 (V1)	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek toepaslike inligting en data uit die bronne. • Organiseer die inligting logies. • Verduidelik geskiedkundige begrippe.
VLAK 2 (V2)	<ul style="list-style-type: none"> • Kategoriseer gesikte of toepaslike inligtingsbronne wat verskaf word om die vrae wat geopper word, te beantwoord. • Ontleed die inligting en data wat uit 'n verskeidenheid bronne versamel is. • Evalueer die inligtingsbronne wat verskaf word om te besluit of die bronne geskik is vir die taak.
VLAK 3 (V3)	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretier en evalueer inligting en data uit die bronne. • Ondersoek inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inagneming van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis. • Ontleed geskiedkundige voorstellings as maatskaplike konstruksies. • Ondersoek en verduidelik die dinamiek van veranderende magsverhoudings binne die aspekte van samelewings wat bestudeer word. • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en sienings van mense se optrede of gebeure en veranderings om onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure. • Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistieke dalk omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities.

1.3 Die volgende tabel dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

• By die nasien van alle brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argumente, bewyse of voorbeelde.   • By die toekenning van punte moet aandag gegee word in hoe 'n mate daar aan die vereistes van die vraag voldoen is.   • By die nasienriglyne word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.

2. UITGEBREIDE SKRYFWERK

2.1 Die uitgebreide skryfwerk fokus op een van die volgende vlakke:

VLAK VAN VRAAG
<p>Vlak 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bespreek of beskryf volgens 'n gegewe argument wat in die uitgebreide skryfwerk-vraag uiteengesit word. • Beplan en konstrueer 'n argument op grond van getuienis en gebruik die getuienis om 'n slotsom te bereik.
<p>Vlak 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument te bou en gebruik getuienis om die argument te steun. • Staaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met getuienis. • Skryf duidelik en samehangend wanneer jy die argument saamstel.

2.2 Nasien van uitgebreide skryfwerk

- **NASIENERS MOET DAAROP LET DAT DIE INHOUD VAN DIE ANTWOORD GELEI SAL WORD DEUR DIE HANDBOEKE WAT BY 'N SPESifieKE SENTRUM GEBRUIK IS.**
- **KANDIDATE MAG ENIGE ANDER TOEPASLIKE INLEIDING EN/OF SAMEVATTING HÊ AS DIT WAT INGESLUIT IS BY 'N RIGLYN VIR NASIEN VAN 'N SPESifieKE OPSTEL.**
- **BY DIE ASSESSERING VAN DIE OOP BRONGEBASEERDE VRAE MOET KANDIDATE KREDIET KRY VIR ENIGE ANDER RELEVANTE ANTWOORD.**

Globale assessering van uitgebreide skryfwerk

Die uitgebreide skryfwerk sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die opvoeder die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs "feite" neer te skryf om 'n hoë punt te behaal nie. Dit sal leerders ook ontmoedig om "modelantwoorde" voor te berei en te reproducere sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet vir leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik gepenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun
- Die leerder se interpretasie van die vraag

Assesseringsprosedures by uitgebreide skryfwerk

1. Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.
2. Tydens die eerste deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt (bullet) in die nasienriglyne), vir elke hoofmoment (aangedui met 'n kolpunt), 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt), bv. 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.
3. Die volgende addisionele simbole kan ook gebruik word:
  - Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie
  - Verkeerde stelling
  - Irrelevante stelling

_____

R

A\

1\

4. Die matriks
- 4.1 **Die gebruik van 'n analitiese matriks vir die assessorering van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 7)**

By die nasien van uitgebreide skryfwerk met verwysing na bl. 7, moet die gegewe kriteria in die matriks gebruik word. Beide die inhoud en die aanbieding moet in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunkt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

4.1.1 Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	
A		

4.1.2 Die tweede deurlees van die skryfwerk sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 5	

4.1.3 Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	18-19
A	VLAK 5	

- 4.2 **Gebruik van holistiese rubriek vir nasien van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 8)**

Die gegewe rubriek wat inhoud en aanbieding in ag neem, moet gebruik word by die nasien van uitgebreide skryfwerk.

**GRAAD 12 ANALITIESE MATRIKS VIR UITGEBREIDE SKRYFWERK:
PUNTELTOAAL: 30**

AANBIEDING	VLAK 7	VLAK 6	VLAK 5	VLAK 4	VLAK 3	VLAK 2	VLAK 1
INHOUD	Baie goed beplan en gestruktureer. Goeie sintese van inligting. Goed gebalanseerde argument is ontwikkel. Argument deurgaans volgehou en verdedig.	Goed beplan en gestruktureer. Sintese van inligting. Goed gebalanseerde oorspronklike, onafhanklike argument ontwikkel. Gebruik getuienis om die argument te ondersteun.	Goed beplan en gestruktureer. Ontwikkel duidelike argument. Oorspronklike slotsom bereik op grond van getuienis. Getuienis gebruik om argument te ondersteun. Kom tot onafhanklike slotsom. Gebruik getuienis om gevolgtrekking te ondersteun.	Argument beplan en gestruktureer. Getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom op grond van getuienis Skryfwerk gestruktureerd	Argument beplan en gestruktureer. Sommige getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom nie duidelik ondersteun deur getuienis nie.	Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend/poging om argument te ontwikkel.	Min sprake van analise en geskiedkundige verduideliking. Antwoord glad nie gestruktureerd nie.
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudseleksie ten volle relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is.	27-30	24-26					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is	24-26	23	21-22				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant.		21-22	20	18-19			
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Gebreke ten opsigte van inhoud/ irrelevante inhoudseleksie.			18-19	17	15-16		
VLAK 3 Inhoudseleksie hou nie altyd verband met die vraag nie. Weglatings.				15-16	14	12-13	
VLAK 2 Inhoud skraal. Vraag ontoereikend beantwoord.					12-13	11	9-10
VLAK 1 Vraag nie beantwoord nie. Inhoud ontoereikend. Heeltemal irrelevant.						9-10	0-8

GRAAD 12 HOLISTIESE RUBRIEK OM UITGEBREIDE SKRYFWERK TE ASSESSEER (BV. 'N OPSTEL WAT VERWYS NA BRONNE, VERSLAG, NUUSBERIG, ENS.)

VLAK	Indien die kandidaat alle of die meeste van die vaardighede op 'n spesifieke vlak gedemonstreer het, sal die punt relevant tot die kategorie aan hom/haar toegeken word.
7 Uitstekend 80 – 100% 24 – 30 [Uitstekend]	Fokus deurgaans op onderwerp – demonstreer 'n logiese en samehangende progressie tot slotsom Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Groepeer bronne (nie noodsaaklik nie, maar behoort nie 'n lys bronne neer te skryf nie) Demonstreer agtergrondkennis oor die bronne Waar van pas, word teenargumente volledig bespreek Verwys korrek na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperkings van bronne Druk hom-/haarself duidelik uit Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/ oorspronklike slotsom)
6 Verdienstelik 70 – 79% 21 – 23 [Baie goed]	Wend goede poging aan om konsekwent te fokus op onderwerp, maar argument verloor soms fokus Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Goeie gebruik van relevante bewyse uit bronne Poog om teen-argument te oorweeg Poog om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Goeie uitdrukking Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/ oorspronklike slotsom)
5 Substantief 60 – 69% 18 – 20 [Goed]	Poog om te fokus op die onderwerp, maar argument het tekortkominge Begryp die meeste van die bronne Gebruik die meeste van die bronne Selekteer relevante bronne Uitdrukking goed, maar daar is foute Tekort aan diepte in oorhoofse fokus, en verwys nie na een of meer relevante bronne nie As toepaslik, poog om teenargument te oorweeg. Oppervlakkig of geen poging om 'n relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperktheid van bronne te verwys nie Poog om standpunt in te neem (fokus op beperkings, ens.) om onafhanklike gevolgtrekking te maak.
4 Gemiddeld 50 – 59% 15 – 17 [Bevredigend]	Poog om op onderwerp te fokus, maar argument verloor dikwels fokus Gemiddelde begrip van die meeste van die bronne Gemiddelde gebruik van relevante getuenis uit die bronne Gemiddelde poging om teenargument te oorweeg Gemiddelde poging om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Uitdrukking bevredigend Wend poging aan om standpunt in te neem, maar ernstige gebrek aan skakel met res van opstel Skryfwerk mag neig om bronne te lys en fokus daaraan te haak
3 Toereikend 40 – 49% 12 – 14 [Redelik]	Geringe poging om te fokus op die onderwerp Min begrip van die bronne Sukkel om relevante inligting uit die bronne te lig Geen aanhalings nie – of oor die algemeen irrelevant Wend geringe poging aan om teenargumente te oorweeg Bronne word gelys Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Geringe uitdrukking Geringe poging om standpunt in te neem (sukkel om tot 'n onafhanklike slotsom te kom)
2 Elementêr 30 - 39% 09 – 11 [Swak]	Kan nie op onderwerp fokus nie Kan nie relevante bronne identifiseer nie Geen aanhalings nie – of meestal irrelevant Poog glad nie om teenargument te oorweeg nie Skryfwerk bloot 'n lys van bronne Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Baie swak uitdrukking Swak poging om standpunt in te neem, indien enige
1 Nie behaal nie 0 – 29% 0 – 8 [Baie swak]	Geen poging om op die onderwerp te fokus nie Maak glad nie gebruik van bronne nie Heeltemal irrelevant Skryf bron direk oor Antwoord uiters swak

VRAAG 1: HOE IS SUID-AFRIKA DEUR DIE INEENSTORTING VAN DIE SOWJETUNIE IN 1989 BEïNVLOED?

1.1

1.1.1 [*Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1 – LU1 (AS3)*]

- Daar was vergaderings en samesprekings op die hoogste vlak tussen beide die ANC en NP
  - Informele vergaderings het gehelp om die verskille tussen die ANC en NP op te los
- (2 x 1) (2)

1.1.2 [*Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1 (AS3)*]

- Die Sowjetunie het die ANC ondersteun en Brittanje en VSA het die NP ondersteun
  - ANC kommunistiese neigings, terwyl die NP kapitalisties was
  - Enige ander relevante antwoord
- (2 x 2) (4)

1.1.3 [*Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)*]

- ANC het nie die val van die Berlynse Muur verwag nie
  - ANC het nie die val van kommunisme so gou verwag nie
  - Enige ander relevante antwoord
- (2 x 2) (4)

1.1.4 [*Verduideliking van historiese begrippe 1A – V2 – LU1 (AS3,4); LU2 (AS2)*]

- De Klerk kon nou met die proses van onderhandeling begin
  - De Klerk het geen verskoning gehad om nie met die ANC te onderhandel nie
  - Blanke kiezers het die ANC as 'n plaasvervanger van die Kommuniste gesien
– ANC het nie nou hulle ondersteuning nie
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 2 x 2) (4)

1.1.5 [*Bepaal bruikbaarheid van Bron 1B – V3 – LU1 (AS3,4); LU2 (AS3); LU3 (AS2)*]

- Die historikus help om te verstaan hoe die val van die Berlynse Muur die politieke posisie in Suid-Afrika beïnvloed het
  - Bekom inligting oor die redes vir onderhandeling
  - Bekom inligting oor hoekom beide partye besef het dat onderhandeling die enigste weg vorentoe vir Suid-Afrika is
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 2 x 2) (4)

1.2

1.2.1 [*Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – v2 – LU1 (AS3)*]

- Moes met wêreldleiers ontmoet
  - Advies kry oor die pad vorentoe
  - Benodig politieke en ekonomiese ondersteuning om apartheid te beëindig
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 1 x 2) (2)

1.2.2 [Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2 – LU1 (AS3)]

- De Klerk het Gorbachev gevolg t.o.v die beleid van Glasnost en Perestroika
- Die einde van kommunisme in die Sowjetunie het De Klerk gehelp om die lede van sy politieke party te oorrreed om met onderhandeling te begin
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.2.3 [Analiseer en interpreteer bewyse uit Bron 1B – V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]

- Namibië het vir Suid-Afrika hoop gegee omdat hulle 'n vreedsame demokratiese proses beleef het
- Namibë het De Klerk die moed gegee om 'n einde aan apartheid te maak
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3) (3)

1.2.4 [Analiseer en interpreteer bewyse uit Bron 1B – V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]

- Hulle sou die politieke verandering met agterdog beskou
- Hulle sou versigtig en met introspeksie op die beoogde verandering reageer
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.3

1.3.1 [Interpreteer bewyse uit Bron 1A en 1B – V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]

- De Klerk was onder druk van westerse moondhede om met hervorming te begin
- Versuim om met hervorming te begin sou die volgende gevolge gehad het: ekonomiese sankies, onttrekking van beleggings, finansiele krisis en politieke geweld
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

1.3.2 [Interpreteer bewyse uit Bron 1A en 1B – V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]

- Beide bronne verwys na die val van die Berlynse Muur en die gevolelike besef dat daar in Suid-Afrika met onderhandeling moet begin word
- Beide bronne toon hoe die einde van die Koue Oorlog die weg gebaan het vir De Klerk om met onderhandeling te begin
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

1.4 [Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronre – V3 – LU1 (AS3 & 4); LU2 (AS1, 2 & 3); LU3 (AS1, 2, 3 & 4)]

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Val van kommunisme
- Internasionale druk
- Besorg oor die toekoms en stabiliteit van die land
- Besef dat onderhandeling die enigste pad voorentoe is
- Toekoms van Suid-Afrika – verantwoordelikhede moet tussen wit en swart verdeel word
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik bewyse op 'n elementêre manier, bv. Toon geen of min begrip van hoekom die ANC met die apartheidregering samesprekings gehou het nie Gebruik bewyse gedeeltelik om oor onderwerp te skryf of kan glad nie oor onderwerp skryf nie 	Punte: 0 – 2
VLAKL 2	<ul style="list-style-type: none"> Bewyse meestal relevant en hou verband met die onderwerp, bv. Toon begrip van hoekom die ANC met die apartheidregering samesprekings gehou het Gebruik bewyse op basiese manier 	Punte: 3 – 4
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik relevante bewyse bv. Demonstreer deeglike begrip van hoekom die ANC met die apartheidregering samesprekings gevoer het Bewyse hou goeie verband met die onderwerp Gebruik bewyse effekief in 'n georganiseerde paragraaf wat begrip van die onderwerp toon 	Punte: 5 – 6

(6)

1.5 UITGEBREIDE SKRYFWERK

1.5.1 *[Beplan en konstreeer 'n argument wat op bewyse gebaseer is deur analitiese en interpretasievaardighede te gebruik - V1 – LU1 (AS3 & 4); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 & 4)]*

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

SINOPSIS

Kandidate moet verduidelik hoe die ineenstorting van die USSR in 1989 Suid-Afrika se politieke toekoms beïnvloed het.

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet op die politieke verandering in die USSR fokus en hoe dit Suid-Afrika se politieke toekoms beïnvloed het.

UITBREIDING

- Ineenstorting van kommunisme in USSR in 1989
  - USSR se invloed op ANC
  - VSA en Brittanje se invloed op apartheidsregering
  - Verandering in leierskap in NP
  - ANC gedwing om sy standpunt oor rewolusionêre omverwerping te heroorweeg
  - De Klerk se regering het die ANC se verlies aan ondersteuning as 'n gulde geleentheid gesien om die koers van verandering te beheer
  - Nuwe politieke klimaat en gemoedstemming in Suid-Afrika
  - Vrylating van politieke gevangenes
  - Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet argument saamvat en bewys hoe die ineenstorting van die USSR die politieke toekoms van Suid-Afrika beïnvloed het. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer.

1.5.2 *[Sintiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer – gebruik inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou argument te ondersteun – V2 – LU1 (AS3 & 4); LU02 (AS1, 2 & 3); LU3 (AS1, 2, 3 & 4)]*

SINOPSIS

Die brief behoort behoort 'n inleiding, hoofidees en samevatting te bevat.

In die skryf van hulle brief moet kandidate na die voordele van 'n onderhandelde skikking verwys.

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet klem lê op hoe die verandering in die USSR Suid-Afrika beïnvloed het.

UITBREIDING

Die volgende aspekte behoort in die brief genoem te word:

- Ineenstorting van kommunisme in die USSR in 1989
  - Inpak op beide die ANC en NP
  - Verandering van leierskap in die NP
  - ANC moet sy beleid van 'n rewolusionêre staatsgreep heroorweeg
  - De Klerk se regering het die verlies aan ondersteuning vir die ANC as 'n gulde geleentheid gesien om die pas van verandering te beheer
  - Nuwe politieke klimaat en gees in Suid-Afrika
  - Vrylating van politieke gevangenes
  - Geboorte van 'n nuwe era van hoop in Suid-Afrika
  - Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet hulle brief saamvat met 'n verduideliking van hoe onderhandeling tot voordeel van die land was. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer. [75]

VRAAG 2: HOE HET DIE INEENSTORTING VAN DIE SOWJETUNIE IN 1989 TOT DIE HERVOORSTELLING VAN BENIN AS 'N NASIE BYGEDRA?

2.1

2.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1 – LU1 (AS3)]*

- Frankryk

(1 x 1) (1)

2.1.2 *[Verduideliking van begrippe – V1 – LU2 (AS1)]*

(a) Veelparty-stelsel

- Verdraagsaamheid teenoor baie ander politieke partye
- Regeringstelsel waarin baie politieke partye deelneem
- Enige ander relevante antwoord

(b) Marxistiese-Leninisme

- Filosofie van Marx en Lenin: 'n kombinasie van kommunistiese ideologie gebaseer op die teorie van Marx en die praktyk van Lenin
- Hierdie filosofie is gebaseer op produksiemiddelde wat deur die staat beheer word
- Beperkte vrye onderneming en winsmotief uitgeskakel
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

2.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V2 – LU1 (AS3)]*

- Groot maatskappye, banke en kantore genasionaliseer
- Korruksie aan die order van die dag
- Enige ander relevante antwoord

(enige 1 x 2) (2)

2.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V2 – LU1 (AS3)]*

- Veelparty-demokrasie in Benin

(1 x 2) (2)

2.1.5 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V2 – LU1 (AS3)]*

- Benin besluit om demokratiese regeringstelsel te volg
- Benin stel goeie voorbeeld vir ander Afrika-lande om te volg
- VSA as demokratiese land – ondersteun demokratiese ontwikkeling in Benin
- Benin verander van kommunistiese na demokratiese land
- Nie meer handlanger van die USSR

(enige 1 x 3) (3)

2.2

2.2.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2 – LU1 (AS3)]*

- Verandering in regeringstelsel – dus nuwe grondwet
- Wou die politieke en ekonomiese stelsels meer vry en liberaal maak (2 x 1) (2)

2.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2 – LU1 (AS3); LU3 (AS 2)]*

- Bewaar die beginsels suiwer (geen korruksie) regering en demokrasie

(1 x 2) (2)

2.2.3 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V3 – LU1 (AS3)]

- Ideale van die nuwe grondwet moet nog verwesenlik word
  - Gebrek aan aanspreeklikheid en deursigtigheid
  - Onvermoë om die regsbank van die politieke stelsel te skei
  - Hoë vlakke van ongeletterdheid
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 2 x 2) (4)

2.2.4 [Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 2B – V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]

- Verkiesingsproses wyd gepubliseer
  - Aantal politieke partye neem deel
  - Verkiesingsproses word deur waarnemers as vry en regverdig verklaar
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 1 x 3) (3)

2.3 [Vergelyk bewyse uit Bronne 2A en 2B – V3 – LU2 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]

- Beide bronne beklemtoon die skepping van veelparty demokrasie
  - Bron 2A noem dat die VSA Departement van Buitelandse Sake Benin as 'n model demokratiese land sien
  - Bron 2B noem dat Benin 'n demokratiese grondwet het en veelparty verkiesings gehou het
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 2 x 2) (4)

2.4

2.4.1 (a) [Onttrekking van bewyse uit Bron 2C – V1 – LU1 (AS3)]

- 12%
- (1 x 1) (1)

(b) [Onttrekking van bewyse uit Bron 2C – V1 – LU1 (AS3)]

- UTRD
- (1 x 1) (1)

2.4.2 [Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 2B – V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]

- Veelparty-demokrasie – almal in Benin kon aan die verkiesing deelneem
  - Inklusiewe regering
  - Vryheid van keuse
  - Verdraagsaamheid teenoor ander partye
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 1 x 2) (2)

2.4.3 [Interpretasie en evaluasie van bewyse uit Bron 2C – V3 – LU1 (AS3,4); LU3 (AS2)]

- Te veel partye het aan die verkiesing deelgeneem
  - Onmoontlik vir 'n party wat nie 'n duidelike meerderheid het om 'n regering te vorm nie
  - Moontlikheid van 'n hang parlement en koalisie regering
  - Beginsels en beleid van geen enkele party kan geimplimenteer word nie
- (enige 2 x 2) (4)

2.4.4 [Bepaal bruikbaarheid van bewyse uit Bron 2C – V3 – LU1 (AS3,4); LU2 (AS2)]

**Kandidate kan besluit of die bron bruikbaar of nie bruikbaar is nie.
Kandidate moet hulle argument met relevante bewyse ondersteun.**

BRUIKBAAR

- Statistiek gee persentasie stemme van die drie grootste partye in Benin se eerste demokratiese verkiesing behaal het
- Historici kan hierdie statistiek gebruik om ingeligde politieke stellings oor die uitslae van die verkiesing te maak
- Toon insig oor hoe mense in die verkiesing gestem het
- Mense het hulle vryheid van keuse beoefen
- Enige ander relevante antwoord

NIE BRUIKBAAR NIE

- Statistiek kan gemanipuleer word en die verkeerde boodskap kan uitgestuur word
- Meer inligting word benodig as net hoe partye in die verkiesing gedoen het
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.5 [Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit al die bronne - V3 – LU1 (AS3 & 4); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 & 4)]

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Geboorte van demokrasie
- Nuwe grondwet bevat die beginsels van demokrasie en vryheid
- Vryheid van beweging en assosiasie
- Mense is vry om vir enige party te stem
- Benin model van demokrasie op die Afrika vasteland
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre manier, bv. Toon geen of min begrip van die impak van demokrasie op Benin • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor onderwerp te skryf of kan glad nie oor onderwerp skryf nie 	Punte: 0 – 2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse meestal relevant en hou verband met die onderwerp bv. Toon begrip van die impak van demokrasie op Benin • Gebruik bewyse op basiese manier 	Punte: 3 – 4
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. Demonstreer deeglike begrip van die impak van demokrasie op Benin • Bewyse hou goeie verband met die onderwerp • Gebruik bewyse effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat begrip van die onderwerp toon 	Punte: 5 – 6

(6)

2.6 UITGEBREIDE SKRYFWERK

2.6.1 [Beplan en konstrueer 'n argument wat op bewyse gebaseer is deur analitiese en interpretasievaardighede te gebruik - V1 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]

SINOPSIS

Kandidate moet verduidelik hoe die ineenstorting van die Sowjetunie in 1989 daartoe bygedra het dat Benin haarself as 'n nasie kon hervoorgestel

HOOFASPEKTE

Inleiding: Kandidate moet verduidelik hoekom Benin in die rigting van demokrasie beweeg het.

UITBREIDING

- Val van die Berlynse Muur
  - Politburo ontmoet
  - Konferensie wat Kerekou in 1989 belê het
  - Land se oorgang tot veelparty politieke stelsel
  - Benin modelstaat vir demokrasie
  - Datum vir verkiesing vasgestel
  - Oordra van mag vanaf Kerekou na burgerlike bevolking
  - Groei van politieke partye
  - Verkiesing van 1991
  - Uitslae van die verkiesing
  - Enige ander relevante antwoord
-
- Samevatting: Kandidate moet hulle argument met relevante samevatting afsluit.
(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer.

2.6.2 [Sintiseer inligting om oorspronlike argument te konstrueer- gebruik inligting uit al die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun - V2 – LU1(AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LO3 (AS1, 2, 3 en 4)]

SINOPSIS

Kandidate moet 'n verslag skryf waarin hulle verduidelik hoe die einde van die Koue Oorlog 'n nuwe era in Benin se geskiedenis ingelei het.

HOOFASPEKTE

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet verduidelik hoe die einde van die Koue Oorlog 'n nuwe era in die geskiedenis van Benin ingelei het.

Kandidate moet op die volgende veranderinge klem lê:

UITBREIDING

EKONOMIES

- Handhaaf gesonde regering – skep stabiele politieke klimaat
- Bekom buitelandse beleggings
- Volg kapitalistiese mark beginsels
- Rig uitnodigings aan bekende en gerespekteerde ekonomiese raadgewers om beamptes op te lei
- Verminder werkloosheid
- Wissel ekonomie af
- Handhaf goeie balans tussen landbou en nywerheid
- Skakel korruksie in staatsdiens uit
- Ontbloot bedrog
- Verkry lenings van die Wêreldbank
- Hervorm bankstelsel
- Enige ander relevante antwoord

POLITIES

- Gesonde regering en deursigtigheid
- Ontbloot korruksie in die staatsdiens
- Respek vir landswette
- Volg demokratiese beginsels- vry en regverdige verkiesings
- Respek en verdraagsaamheid teenoor opposisie

MAATSKAPLIK

- Fokus op onderwys en gesondheidskwessies
- Handhawing van basiese menseregte
- Spreek werkloosheid en behuising aan
- Verhoog basiese lewenstandaarde- meer mense kan bydrae tot ekonomie maak
- Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet hulle argument met relevante samevatting afsluit. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer. [75]

VRAAG 3: HOEKOM IS DIE SLUIPMOORD OP CHRIS HANI AS 'N KEERPUNT IN DIE POLITIEKE GESKIEDENIS VAN SUID-AFRIKA BESKOU?

3.1

3.1.1 [Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1 – LU1 (AS3)]

- Gerespekteerde leier – lei van voor
  - Dapper
  - Goeie spreker
  - Leierskap vind aanklank by jeug
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 3 x 1) (3)

3.1.2 [Onttrekking en interpretasie van bewyse uit Bron L2 – LO1 (AS3)]

- Ver regse groepe het die oorgang tot swart meerderheidsregering gevrees en teengestaan
  - Hani se sterk leierskap en ondersteuning wat hy van die militante jeug gehad gevrees- elimineer sterk leiers
  - Ver regse ou garde sien hom as 'n kommunis
  - Poging om die proses van onderhandeling te stuit
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 1 x 2) (2)

3.1.3 [Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V3 – LU2 (AS2)]

Kandidate moet aandui of hulle met die stelling saam stem of nie saamstem nie en hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

STEM SAAM

- Hani 'n held onder militante jeug
- Magtigste en mees gerespekteerde leier van die bevrydingstryd
- Sterk aanhang onder militante jeug
- Enige ander relevante antwoord

STEM NIE SAAM NIE

- Chris Hani was 'n kommunis
  - Baie blanke Suid-Afrikaners het Hani gehaat a.g.v. sy kommunistiese neigings
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 2 x 2) (4)

3.1.4 [Interpretasie en evaluasie van bewyse uit Bron 3A – V3 – LU1 (AS3); LU3 (AS2,3)]

- Te midde van die krisis het Mandela se statuur as leier gegroei- kon 'n beroep op mense doen om kalm te bly
  - Mandela het 'n beroep op wit en swart gedoen om kalm te bly en nie hulle toekoms te vernietig nie
  - Die mense het Mandela vertrou- hy kon die mense kalmeer
  - De Klerk verteenwoordig apartheid. Mense kwaad en sou nie na hom luister nie- hy was nie in 'n posisie om die krisis op te los nie- Mandela wel
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 2 x 2) (4)

3.2

3.2.1 [*Onttrekking van bewyse uit Bron 3B – V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)*]

- Respekteer Hani se opoffering in die naam van vryheid en gelykheid vir almal
- Bly kalm en moenie wraak neem vir Hani se dood nie
- Veroordeel lafhartige daad van sluipmoordenaar en prys die dapper daad van die wit Afrikaanse vrou
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.2.2 [*Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)*]

- Blanke Afrikaner vroue nie ondersteuners van die vryheidstryd - tog terwille van die waarheid, geregtigheid en integriteit het sy die inligting aan die polisie gegee
- Die vrou het haar lewe gewag om met die waarheid na vore te kom
- Afrikaners gewoonlik met NP verbind- teen die vryheidstryd
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.3 [*Verduideliking en interpretasie van bewyse uit Bronne 3A en 3B – V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)*]

- Mandela het nie kant gekies nie- doen beroep op wit en swart
- Mandela het nie van haatspraak gebruik gemaak nie- beroep gedoen op alle Suid-Afrikaners vir eenheid en kalmte
- Mandela het nie geweld met geweld beantwoord nie- het nie om wraak gevra nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.4

3.4.1 [*Interpretation of evidence from Source 3C – L2 – LO1 (AS3)*]

- Commemorates Hani's death
- Contextualises the contribution that Hani made to the struggle
- Any other relevant response (enige 1 x 2) (2)

3.4.2 [*Interpretation of evidence from Source 3C – L3 – LO1 (AS3)*]

- Poster serves to refresh and recall the role Hani played as a leader in SA's struggle for liberation
- Perpetuates Hani as a liberation hero in the history of the country
- Any other relevant response (2 x 2) (4)

3.4.3 [*Extraction of evidence from Source 3C – L1 – LO1 (AS3)*]

- Peace
- Freedom
- Votes for All (enige 2 x 1) (2)

3.4.4 [*Interpretation of evidence from Source 3B – L2 – LO1 (AS3); LO2 (AS2)*]

- (a)
- Detest
  - Anger
  - Frustration
  - Any other relevant response

(b)

- A sense of sadness and loss
- Viewed him with honour and dignity
- Any other relevant response

(2 x 2) (4)

3.5 *[Ascertaining the usefulness of evidence from Sources 3A, 3B and 3C- L3- LO1 (AS3, 4), LO2 (AS3) & LO3 (AS2 &3)]*

Candidates need to select ONE source and support their response with reasons.

They need to state why the source is USEFUL

Source 3A

- Sparks is a respected journalist
- Gives information on how Hani was killed
- Any other relevant response

Source 3B

- Nelson Mandela respected leader of the ANC
- Original words of Mandela
- Any other relevant response

Source 3C

- Poster is a primary source
- Gives information on how the death of Hani was commemorated
- Any other relevant response

(enige 2 x 2)(4)

3.6 *[Interpretation, analysis and synthesis of evidence from all sources L3 -LO1 (AS3); LO3 (AS2, 3 & 4)*

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Hani was hero to the young comrades who spearheaded the black revolt
- He built a reputation of courage by leading the raids against the apartheid regime
- Chief of staff for MK
- Viewed as a living legend
- Regarded to be the most powerful speaker of all the liberation leaders
- Possessed the ability to win over the masses through his charisma and leadership
- Any other relevant response

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik bewyse op 'n elementêre manier, bv. Toon geen of min begrip van die rol wat Chris Hani in die bevrydingstryd gespeel het nie Gebruik bewyse gedeeltelik om oor onderwerp te skryf of kan glad nie oor onderwerp skryf nie 	Punte: 0 – 2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> Bewyse meestal relevant en hou verband met die onderwerp bv. Toon begrip van die rol wat Chris Hani in die bevrydingstryd gespel het Gebruik bewyse op basiese manier 	Punte: 3 – 4
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik relevante bewyse bv. Demonstreer deeglike begrip van die rol wat Chris Hani in die bevrydingstryd gespeel het Bewyse hou goeie verband met die onderwerp Gebruik bewyse effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat begrip van die onderwerp toon 	Punte: 5 – 6

(6)

3.7 UITGEBREIDE SKRYFWERK

- 3.7.1 [Plan and construct an argument based on evidence using analytical and interpretative skills - L1 – LO1 (AS3 & 4); LO2 (AS1, 2 &3); LO3 (AS1, 2, 3 & 4)]

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

SINOPSIS

Candidates should discuss whether the assassination of Chris Hani was a turning point in the political history of South Africa. In taking a line of argument, they need to support their answer with relevant examples.

HOOFASPEKTE

- Introduction: Candidates should indicate whether they agree or disagree with the statement and state how they intend tackling the question.

UITBREIDING

If candidates agree with the statement, they need to focus on the following aspects:

- Assassination of Hani
- Local and international reaction to Hani's death
- Response of anti-apartheid organisations to Hani's death
- Nelson Mandela TV broadcast for the nation to remain calm
- Role of Roelf Meyer and Cyril Ramphosa
- Record of understanding
- Interim constitution
- Date for 1994 election set
- Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet hulle argument met relevante samevatting afsluit

If candidates disagree with the statement, they need to focus on the following aspects:

- Besides the assassination of Hani there were other factors that contributed to South Africa's turning point, these includes the following:
- The process of negotiations (i.e. Pretoria Minute, Groote Schuur Minute)
- CODESA1 and 11
- Record of Understanding
- Increased violence (i.e. Biopotong, Bisho etc)
- The storming of the World Trade Centre
- Setting of the election date, etc
- Any other relevant point

Conclusion: Candidates should tie up their argument based on their standpoint.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer.

3.7.2 [Synthesise information to construct an original argument using evidence from the sources and own knowledge to support the argument - L2 – LO1 (AS3 & 4); LO2 (AS1, 2 &3); LO3 (AS1, 2, 3 & 4)]

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

SINOPSIS

In writing the article candidates must explain how political leadership saved South Africa from the brink of violent explosion.

HOOFASPEKTE

- Introduction: Candidates need to explain how they will address the question.

UITBREIDING

- Mandela's leadership qualities – called for calm and peace
  - Negotiation process continues despite crisis
  - De Klerk, Roelf Meyer, Cyril Ramaphosa and Joe Slovo – all committed to process of negotiations
  - Compromise and settlement
  - Realisation no turning back
  - Enige ander relevante antwoord

  - Samevatting: Kandidate moet hulle argument met relevante samevatting afsluit.
- (30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer. **[75]**

VRAAG 4: HOE HET DIE WAARHEID-EN-VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) GEPOOG OM 'N EINDE AAN SUID-AFRIKA SE VERDEELDE VERLEDE TE MAAK?

4.1

4.1.1 *[Extraction of evidence from Source 4A – L1 – LO1 (AS3)]*

- To bring about reconciliation by persuading people to admit to their crimes

(1 x 2) (2)

4.1.2 *[Interpretation of evidence from Source 4A – L2 – LO1 (AS3)]*

- Africans who had suffered under apartheid would have wanted retribution and justice
- Africans who had suffered for so long not ready to forgive and forget the past so quickly
- Any other relevant response

(any 2 x 2) (4)

4.1.3 *[Interpretation of evidence from Source 4A – L2 – LO1 (AS3)]*

- Motives for the TRC would be viewed with suspicion by some sectors
- Some people not sincere, honest and truthful
- There were positive and negative criticisms
- Any other relevant response

(any 1 x 2) (2)

4.2

4.2.1 *[Interpretation of evidence from Source 4B – L1 – LO1 (AS3)]*

- They did not expect the report to be distributed to other individuals and organisations
- The report exposed them
- Any other relevant response

(any 1 x 2) (2)

4.2.2 *[Comparing evidence from Source 4B – L3 – LO1 (AS3), LO2 (AS2,3)]*

- Both the ANC and De Klerk were angry
- De Klerk was implicated for human rights violation
- The ANC was implicated for war crimes

(any 2 x 2) (4)

4.2.3 *[To ascertain the limitations Source 4B – L3 – LO1 (AS4), LO3 (AS2, 3)]*

- Biased source
- It only gives the reaction of de Klerk and the ANC
- Other organisations were left out
- Any other relevant response

(any 2 x 2) (4)

4.3

4.3.1 *[Interpretation of evidence from Source 4C – L2 – LO1 (AS3)]*

- Despite being attacked from all centres, the TRC was able to deliver on its mandate
- The task of the TRC was very challenging, but objective achieved
- Many political parties attacked the TRC
- Tutu, a man of the cloth who chaired the TRC was not spared from attack
- Any other relevant response

(any 1 x 2) (2)

4.3.2 [Interpretation of evidence from Source 4C – L2 – LO1 (AS3)]

- The arrows represent the political parties that were attacking the TRC
  - None of the political parties seemed happy with the TRC but the work of the TRC was accomplished
- (1 x 2) (2)

4.3.3 [Interpretation and evaluation of evidence from Source 4C – L3 – LO1 (AS3,4)]

Candidates can mention either Positive or Negative and must support their point of view with relevant evidence.

NEGATIVE

- Attacked by most of the political parties

POSITIVE

- Despite the criticism the TRC was able to deliver on its mandate
- (1 x 2) (2)

4.4 [Ascertaining the accuracy of evidence of Sources 4B and 4C – L2- LO1 (AS3, AS4); LO2 (AS2); LO3 (AS2)]

- It accurately captures how political parties viewed the TRC
- Political parties vented their disappointment
- Political parties were extremely critical of the TRC since they were not spared any form of criticism
- Any other relevant point

(2 x 2) (4)

4.5

4.5.1 [Interpret and evaluate information from Source 4D – L2 – LO2 (AS2); LO2 (AS3); LO3 (AS2)]

- The responses from the various racial groups differed
- In 1998 far less of the racial groups agreed with the statement
- Any other relevant response

(2 x 2) (4)

4.5.2 [Interpret and evaluate information from Source 4D – L3 – LO2 (AS2); LO2 (AS3); LO3 (AS2)]

Candidates can either mention YES or NO and must support their point of view with relevant evidence.

YES

- Responses are from different racial groups
- Although the responses vary, the majority agree it did bring about Reconciliation
- Any other relevant response

NO

- Not all the people were consulted – farm workers were excluded
- Any other relevant response

(1 x 3) (3)

4.5.3 *[Engage with sources to establish reliability using Source 4D – L3 – LO1 (AS3,4);LO2 (AS2,3)]*

Candidates can either mention Reliable or Not Reliable and must support their point of view with relevant evidence.

RELIABLE

- Different racial groups participated
- People from different income groups participated
- Any other relevant response

NOT RELIABLE

- Responses could have been manipulated
- Not all were consulted
- It is difficult to generalise when the sample is small
- Any other relevant response

(2 x 2) (4)

4.6 *[Interpretation, analysis and synthesis of evidence from all sources L3 -LO1 (AS3); LO3 (AS2, 3 & 4)*

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- TRC provided a forum for people to rid themselves of their bottled emotions of guilt, suffering and hatred
- Provided a structured platform for relief in the way of amnesty or financial compensation
- It achieved a remarkable and far-ranging public exposure of the human rights violations and crimes committed under the apartheid regime
- It has forced a previously reluctant population (though, of course, there is still denial at one level) to see that apartheid was morally indefensible; that it's a crime against humanity
- It has allowed ordinary people to find expression for the suffering under the regime
- It has had a completely cathartic [therapeutic or healing] function for many of the victims
- It is in this sense that some form of reconciliation has already taken place
- Desire to free themselves from the burdens of the past and look ahead to a better and brighter future
- To look ahead rather than be trapped in the past
- TRC was to change the mindset of people from division and hate to togetherness and love
- Any other relevant point

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik bewyse op 'n elementêre manier, bv. Toon geen of min begrip van die rol wat die WVK in post-apartheid Suid-Afrika gespeel het nie Gebruik bewyse gedeeltelik om oor onderwerp te skryf of kan glad nie oor onderwerp skryf nie 	Punte: 0 – 2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> Bewyse meestal relevant en hou verband met die onderwerp bv. Toon begrip van die rol wat die WVK in post-apartheid Suid-Afrika gespeel het Gebruik bewyse op basiese manier 	Punte: 3 – 4
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik relevante bewyse bv. Demonstreer deeglike begrip van die rol wat die WVK in post-apartheid Suid-Afrika gespeel het Bewyse hou goeie verband met die onderwerp Gebruik bewyse effekief in 'n georganiseerde paragraaf wat begrip van die onderwerp toon 	Punte: 5 – 6

(6)

4.7 UITGEBREIDE SKRYFWERK

4.7.1 *[Plan and construct an argument based on evidence using analytical and interpretative skills - L1 – LO1 (AS3 & 4); LO2 (AS1, 2 &3); LO3 (AS1, 2, 3 & 4)]*

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

SINOPSIS

Candidates should discuss how the TRC attempted to bring closure to South Africa's divided past.

HOOFASPEKTE

Introduction: Candidates should discuss why the TRC was established or any other relevant introduction.

UITBREIDING

- People came forth to present their cases
  - In some cases there was genuine commitment to reconciliation
  - In some cases there was closure
  - Families were able to forgive
  - Others were angry - believed that the perpetrators of gross human rights violations escaped punishment
  - Amnesty was controversial
  - However, when the report was presented - the belief was that it laid the foundation for reconciliation
  - New constitution supported the idea of national unity based on reconciliation and the reconstruction of society
  - Enige ander relevante antwoord
- Conclusion: Candidates should tie up their argument with a relevant conclusion.
(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer.

4.7.2 [Synthesise information to construct an original argument using evidence from the sources and own knowledge to support the argument - L2 – LO1 (AS3 & 4); LO2 (AS1, 2 &3); LO3 (AS1, 2, 3 & 4)]

Candidates should include the following aspects in their response:

SINOPSIS

Candidates' report should evaluate the work done by the TRC.

HOOFASPEKTE

Introduction: Candidates should make reference to the work of the TRC and the overall evaluation.

UITBREIDING

Candidates should evaluate how successful the TRC was in helping the process of reconciliation, justice and forgiveness

- Workings of the TRC
- Public confessions revealed how much violence had been carried out
- Differences of opinion - war crimes tribunals - witch hunt
- Mandela believed that it was essential to purge the injustices of the past so that South Africa could move forward
- In some ways the TRC promoted reconciliation
- Others were angry - believed that the perpetrators of gross human rights violations should not escape punishment
- Amnesty was controversial
- However, when the report was presented - the belief was that it laid the foundation for reconciliation, justice and forgiveness
- New constitution supported the idea of national unity based on reconciliation and the reconstruction of society
- Any other relevant point
- Conclusion: Candidates should tie up their argument with a relevant conclusion. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesseer. [75]

TOTAAL: 150